

İpek Sevda SÖĞÜT

ROMA HUKUKUNDA
TAHKİM

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xv
GİRİŞ	1

Birinci Bölüm

TAHKİM KAVRAMI VE ROMA HUKUKUNDA TAHKİMİN İLK UYGULAMALARI

§. 1. GENEL OLARAK TAHKİM (<i>COMPROMISSUM</i>) KAVRAMI, KAPSAMI VE TARİHSEL KÖKENİ	5
I. Tahkim Kavramı ve Kapsamı	5
II. Tahkimin Tarihsel Kökeni ve Gelişimi	9
1. Genel Olarak	9
2. Roma Hukukunda Tahkimin Tarihsel Kökeni.....	15
§. 2. ROMA HUKUKUNDA TAHKİMİN İLK UYGULAMALARI.....	22
I. Bonus Vir Tarafından Yapılan Tahkim	22
1. Bonus Vir' in Nitelikleri	24

---

2. Bonus Vir Tarafından Yapılan Tahkimde İhtilaf Konuları	24
A. Tarımsal Faaliyetlerden Doğan İhtilaflar	24
B. Sınır İhtilafları.....	27
C. Ailevi İhtilaflar	27
D. Ticari Faaliyetlerden Doğan İhtilaflar	28
3. Arbitrium Boni Viri.....	31
4. Bonus Vir' in Kararının İcrası	33
II. Hususi Hakim (Iudex veya Arbiter) Tarafından Yapılan Tahkim	34
1. Hususi Hakim Olarak Iudex ve Arbiter Ayırımı	39
2. Hususi Hakimin Özellikleri.....	42
3. Legis Actio Yargılama Usulünde Hususi Hakim (Iudex veya Arbiter) Tarafından Yapılan Tahkim	44
A. Legis Actio Sacramento	47
B. Iudicis Arbitrive Postulatio.....	51
4. Formula Yargılama Usulünde Hususi Hakim (Iudex veya Arbiter) Tarafından Yapılan Tahkim	57
A. Genel Olarak	57
B. Actiones Arbitrariae	59
5. Arbitrium Liti(s) Aestimandae	67
6. Iudex Arbiterve.....	70

İkinci Bölüm

EX COMPROMISSO TAHKİM VE TAHKİM ANLAŞMASI (COMPROMISSUM)

§. 1. EX COMPROMISSO TAHKİM	73
I. Ex Compromisso Tahkimde Taraf Ehliyeti.....	79
1. Kadınlar.....	80
2. Küçükler	83
3. Aile Evladı (Filius Familias).....	85
4. Konuşma ve İşitme Engelliler, Akıl Hastaları.....	86
5. Müsrifler (Prodigals)	87
6. Köleler (Servus).....	88
7. Vekiller (Procurator).....	89
8. Yabancılar (Peregrinus).....	90
II. Ex Compromisso Tahkimde İhtilaf Konuları	91
1. Ex Compromisso Tahkime Konu Olamayacak İhtilaflar	93
A. Özgürlük Durumuna (Status Libertatis) İlişkin İhtilaflar	93
B. Vesayete İlişkin İhtilaflar	95
C. Iudicium Publicum ve Delictum Famosum Kapsamına Giren Fiillerden Kaynaklanan İhtilaflar.....	95
D. Actiones Praetoriae Kapsamına Giren İhtilaflar	97
2. Ex Compromisso Tahkime Zaman Bakımından Konu Olabilecek İhtilaflar	98
3. Ex Compromisso Tahkime Sayı Bakımından Konu Olabilecek İhtilaflar.....	98

4. Ex Compromisso Tahkime Konu Olabilecek İhtilafların Uygulamadaki Çeşitleri	99
A. Arazi İhtilafları	99
B. Menkul Mallar	100
C. Edimin İfa Edilmemesi ve Diğer Sözleşme İhlalleri	102
D. Seçimler	103
§. 2. TAHKİM ANLAŞMASI (COMPROMISSUM)	104
I. Tanımı ve Unsurları	106
1. Stipulatio ile Yapılması Unsuru	108
2. Cezai Şart (Stipulatio Poenae) Unsuru	110
3. Hakemin (Arbiter Ex Compromisso) Belirlenmesi Unsuru	115
4. İhtilaf Konusunun Sınırlarının Belirlenmesi Unsuru	118
II. Tahkim Anlaşmasının Hükümleri ve Sona Erme Sebepleri.....	119
1. Hükümleri	119
2. Sona Erme Sebepleri.....	122
A. Sürenin Dolması.....	122
B. Ölüm	123
C. İbra (Acceptilatio).....	123
D. Tarafların Anlaşması (Pactum)	124
E. Hakimin Kararı (Iudicium).....	124
F. İflas	125
G. İfa (Solutio).....	125

Üçüncü Bölüm

HAKEME TEVDİ (*RECEPTUM ARBITRI*), HAKEM YARGILAMASI VE HAKEM KARARI

§. 1. HAKEME TEVDİ (<i>RECEPTUM ARBITRI</i>)	127
I. Hakeme Tevdinin Unsurları	129
1. Hakemin Ehliyeti.....	129
A. Kadınlar	130
B. Köleler.....	131
C. Azatlılar	132
D. Küçükler.....	133
E. Aile Evladı (Filius Familias).....	134
F. Hastalığı Olan Kimseler.....	134
G. Şerefsizler (Infamous)	135
H. Hakim (Iudex).....	135
I. Viator.....	136
2. Şekil.....	136
II. Hakeme Tevdinin Hükümleri ve Sona Erme Sebepleri.....	137
1. Hükümleri	137
2. Sona Erme Sebepleri.....	139
A. Anlaşma.....	139
B. İfa	139
C. Ölüm ve İmkansızlık	139
D. Sürenin Dolması.....	139
E. Azletme.....	140
§. 2. HAKEM YARGILAMASI.....	141
I. Duruşma Hazırlıkları	142
1. Duruşma Zamanı.....	142
2. Duruşmanın Yapılacağı Yer.....	146
3. Tarafların Duruşmaya Davet Edilmesi.....	147

II. Yargılama Kuralları	149
§. 3. HAKEM KARARI VE İCRASI.....	156
I. Hakem Kararının Geçerlilik Şartları	157
1. Nihai Karar Olması	157
2. İhtilafı Meselelerin Tamamını Halletmesi.....	157
3. Kararın Açık ve Net Olması	159
4. Tarafların Mevcudiyetinde Verilmesi.....	159
II. Hakem Kararının Şekli	160
III. Hakem Kararının Etkileri.....	162
1. Hakemin İbrası.....	162
2. Cezanın Hakem Kararına Dayanmaması	162
3. Üçüncü Kişiler Bakımından Etkisi.....	165
IV. Temyiz ve Eski Duruma İade (In Integrum Restitutio).....	165
V. Hakem Kararının İcrası.....	167
SONUÇ	169
KAYNAKÇA	173
YARARLANILAN DİĞER KAYNAKLAR.....	179